

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

BẢN KHAI THÀNH TÍCH

Đề nghị xét tặng danh hiệu “Nghệ nhân Nhân dân”

(Độ dài không quá 05 trang khổ A4)

I. SƠ YẾU LÝ LỊCH

1. Họ và tên (khai sinh): **LÊ VĂN BẢY** Nam, Nữ: Nam
2. Tên gọi khác (nếu có):
3. Ngày, tháng, năm sinh: 02/9/1966
4. Dân tộc: Kinh
5. Nguyên quán: Thôn 6, xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoá, tỉnh Thanh Hoá
6. Hộ khẩu thường trú: Thôn 5, xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoá, tỉnh Thanh Hoá
7. Tên nghề thủ công mỹ nghệ nắm giữ: Đúc đồng thủ công truyền thống
8. Năm bắt đầu thực hành nghề thủ công mỹ nghệ: 1986
9. Năm được phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân Ưu tú”: 2016
10. Điện thoại Di động: 0986.106.659
11. Địa chỉ liên hệ: Thôn 5, xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoá, tỉnh Thanh Hoá
12. Người liên hệ khi cần: Lê Thị Tuyên
Điện thoại: 0339.327.063
13. Số lượng học trò đã truyền dạy được: 150 người
14. Học trò tiêu biểu:
Họ và tên: Nghệ nhân Ưu tú Vũ Đình Sơn
Ngày tháng năm sinh: 03/9/1968
Địa chỉ: Thôn 5, xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoá, tỉnh Thanh Hoá
Điện thoại di động : 0915.966.852

Thành tích đạt được: Được Chủ tịch nước phong tặng Nghệ nhân Ưu tú năm 2016

II. QUÁ TRÌNH THAM GIA THỰC HÀNH NGHỀ THỦ CÔNG MỸ NGHỆ:

Từ nhỏ, tôi được sống trong cái nôi của làng nghề đúc đồng, được sự dìu dắt của cha mẹ và anh trai Lê Văn Dương (Nghệ nhân ưu tú, địa chỉ Thông 5, xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoa, số điện thoại : 0974.334.649), tôi đã nắm bắt và thực hành các sản phẩm từ đơn giản đến phức tạp.

Qua quá trình đúc sản phẩm, với tinh thần học hỏi và sáng tạo, tôi đã đúc kết được nhiều kinh nghiệm quý giá và sáng tạo thêm nhiều sản phẩm có mẫu mã đẹp phục vụ thị hiếu của người tiêu dùng. Đặc biệt, nhiều sản phẩm của tôi đã được chứng nhận : Top 10 – Thương hiệu phát triển bền vững lần thứ V – 2015, Trống đồng đúc mới theo phương pháp thủ công truyền thống lớn nhất Việt Nam năm 2019, Thạp đồng đúc mới lớn nhất năm 2010, tham gia Nổi trống lạc hồng – Hào khí Thăng Long đúc 100 trống đồng năm 2010. Bên cạnh đó tôi đã được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu Nghệ nhân Ưu tú năm 2016. Bộ trưởng Bộ công thương tặng bằng khen năm 2016 và nhiều bằng khen, giấy khen của các sở, ban ngành. Hiện nay, tôi đã có một cơ sở kang trang thu hút nhiều lao động địa phương, tạo công ăn việc làm, từng bước giữ vững, phát huy làng nghề truyền thống của quê hương.

III. TRI THỨC VÀ KỸ NĂNG ĐANG NẪM GIỮ

Kỹ thuật đúc đồng theo những phương pháp thủ công truyền thống gồm các bước sau:

1. Nguyên liệu:

- Đồng, thiếc, chì, đất sét, than, củi, rơm rạ và một số nguyên liệu khác: Đồng, thiếc, chì được đưa vào lò nấu chảy hòa tan ở nhiệt độ hơn 1000⁰ được gọi là đồng hợp kim tạo độ bóng, bền không rỉ sét, càng lai chùi càng sáng bóng.

- Đất sét: Dùng để chế tác khuôn đúc, nồi coi, ống coi. Ưu thế của nghề đúc đồng ở Thanh Hóa là nguồn đất sét thiên nhiên sẵn có ở địa phương. Đất sét ở đây rất dẻo làm khuôn đúc rất tốt.

- Đất sét đem phơi khô trắng, đã thành bột trộn với châu (vỏ lúa khô) chế thành 3 loại đất:

+ Đất già: Bột đất sét trộn nhiều châu

+ Đất vừa: Bột đất sét trộn vừa châu

+ Đất non: Bột đất sét trộn ít châu

Ba loại đất trên là nguyên liệu chính sử dụng làm khuôn đúc và các dụng cụ nấu đồng.

- Than củi, rơm rạ: Là nguyên liệu không thể thiếu trong nghề đúc đồng thủ công truyền thống. Than củi phải là than lim (cháy đượm, chắc, lâu tàn, dùng để nấu

chảy đồng. Than còn được giã thành bột dây mịn trộn với bột đất sét làm môi coi chất vào ống coi. Cùi và rom rạ dùng để nung khuôn).

2. Làm khuôn đúc:

Làm khuôn đúc là một trong những yếu tố quyết định sự thành bại của việc đúc đồng, đặc biệt là những sản phẩm đòi hỏi độ tinh xảo và tính chính xác cao (VD: Trống đồng).

Làm khuôn gồm 2 khâu: Dựng khuôn và nung khuôn

- Dựng khuôn:

Đất sét được phơi khô trắng ngâm nước và trộn với chấu theo đúng tỷ lệ được đắp thành khuôn gọi là khuôn mộc. Dem phơi khô dưới ánh nắng tự nhiên gõ đều để chống nứt khuôn. Khi lớp khuôn này khô trắng sẽ tạo được một lớp khuôn bìa ngoài rắn chắc.

Sau đó dùng đất sét trộn với chấu đã đốt và giã nhỏ với một tỷ lệ nhất định, tạo lớp khuôn trong theo hình dạng họa tiết hoa văn của từng sản phẩm. (Đối với những sản phẩm có họa tiết hoa văn nhiều và phức tạp như Trống đồng thì lúc này dùng dụng cụ chuyên nghiệp để đục và tạo hoa văn âm bản trên khuôn).

Lớp đất này phải để khô tự nhiên ở nơi thoáng mát, không tiếp xúc trực tiếp với ánh nắng mặt trời, tránh trường hợp khuôn bị nứt.

Sau thời gian nhất định theo từng loại khuôn, khi khuôn đã khô dùng bột phấn chì lau lại khuôn một lần nữa để chống dính giữa sản phẩm và khuôn đất.

Từ những lớp khuôn này được đắp vào một lớp đất để tạo khuôn trong của từng sản phẩm, sau đó để khuôn trong tự nhiên rồi đem tách giữa 2 lớp khuôn, cạo phần khuôn trong tạo ra khe hở để rót đồng vào, tạo nên sản phẩm.

Thao tác cuối cùng trong quy trình dựng khuôn là Trổ xè, việc trổ xè phải thật chính xác đòi hỏi trình độ tay nghề và kinh nghiệm của người thợ. Nếu trổ xè to quá hoặc nhỏ quá sẽ làm cho đồng chảy vào khuôn không đều, chính vì vậy việc trổ xè đòi hỏi có tính chính xác cao.

- Nung khuôn:

Nung khuôn gồm các bước: nung, mài, gọt, làm thịt thao, đóng nén, trổ xè chính thức và thử khuôn.

Khuôn được đặt trên lò đất, dùng cùi hoặc rom rạ cho đến khi khuôn chín đỏ (màu vàng như gạch non) mới đạt yêu cầu. Sau khi khuôn đã nung chín dùng "sành" cạo sạch hai bìa cốt ngoài. Dùng cát rây kỹ để "kéo yén" cho khớp với kích thước đã đo, rồi tiến hành làm thịt thao. Thịt thao gồm 2 thao tác kỹ thuật: dò khuôn và tràn thao:

+ Dò khuôn: Là thao tác đòi hỏi kinh nghiệm của người thợ, lấy thịt phải đều theo độ dày mỏng của từng loại sản phẩm, từ là khoảng cách giữa mặt trong khuôn ngoài với “thao” cốt trong. Sau khi làm xong công đoạn lấy thịt và cạo phẳng thao thì dùng trò mềm nấu nước thoa lên toàn bộ thao thì thao được mịn, phẳng.

+ Trám thao: Dùng dẻ bọc sành lau phần vân, cổ, vách, thao đưa vào lò nung cốt lần thứ 2 để đất giáp chín đỏ.

- Trổ xè chính thức: Dùng sành mài cho xè cho phẳng bóng. Lấy dẻ nhúng nước lau lại phần bìa ngoài, dùng nửa cây đốt để hơi khuôn và tráng thao. Khi khuôn đã đốt khô đưa lên bàn kéo căng nẹp thật chắc rồi đặt bát dậu vào khuôn để rót đồng.

- Kỹ thuật tạo hoa văn trên khuôn:

Tạo hoa văn trên khuôn là công việc của người thợ có tay nghề điêu luyện. Công việc này đòi hỏi người thợ phải có tính cần mẫn, tập trung cao độ từ dung nét hoa văn thô sơ nhất đến những đường nét phức tạp.

Để tạo hoa văn vào khuôn cho từng sản phẩm, phải tính kích thước của khuôn để chia từng ô hoa văn cho hợp lý.

3. Kỹ thuật đúc

Gồm các bước: Làm công cụ nấu đồng, kỹ thuật nấu đồng, rót đồng vào khuôn và hoàn thiện công đoạn làm nguội.

- Nấu đồng, rót đồng vào khuôn và thao khuôn:

+ Nấu đồng: Đồng, than lim được xếp vào ông coi, nôi lửa chập lò. Đung đến khi đồng chảy gần hết thì cho thiếc, chì theo đúng tỷ lệ vào nôi coi. Khi nhiệt độ lên tới $800 - 900^{\circ}\text{C}$ thì đồng bắt đầu chảy. Đến lúc đồng chảy như nước mưa thì rót đồng vào khuôn. Thời gian nấu được một nôi đồng tùy thuộc vào trọng lượng của từng sản phẩm (sản phẩm nặng khoảng 100kg thì thời gian nấu khoảng 60-70 phút)

+ Rót đầu vào khuôn: Đòi hỏi kỹ thuật điêu luyện, khi đổ đồng vào khuôn phải giữ được ngọn cho đều (ngọn đồng đổ xuống phải là “đầu to – đuôi vừa” thì mới đạt yêu cầu.

+ Tháo khuôn: Khi đồng đã liên kết vững chắc thì tháo khuôn, dùng móc soi tháo phần cốt trong trước sau đó mới tháo khuôn mặt và khuôn bìa. Nếu sản phẩm có độ dày từ 1cm trở lên thì phải ủ từ 4-5 giờ để nhiệt độ giảm dần cho đến khi nguội hẳn thì mới tháo khuôn. Đối với sản phẩm có độ dày 2-3 ly phải tranh thủ tháo khuôn ngay để tránh độ co của đồng dẫn đến nứt vỡ sản phẩm.

- Hoàn thiện công đoạn nguội: Sau khi sản phẩm đã tháo ra khỏi khuôn đúc thì tiến hành lau cọ sạch sẽ đất, cắt pavia làm sạch bề mặt, đánh bóng sản phẩm.

Bằng những quy trình kỹ thuật đúc đồng bằng phương pháp thủ công truyền thống trên, tôi đã đúc thành công nhiều sản phẩm đảm bảo về hình dáng, đường nét hoa văn tinh xảo, sắc nét.

IV. TÊN SẢN PHẨM, TÁC PHẨM TIÊU BIỂU

Năm 2009: Bảo tàng cổ vật Hoàng Long – Xác lập kỷ lục Trống đồng đúc mới theo phương pháp thủ công truyền thống lớn nhất Việt nam

Năm 2010: Bảo tàng cổ vật Hoàng Long – Xác lập kỷ lục: Thạp đồng đúc mới lớn nhất Việt Nam

Năm 2022: Sản phẩm Trống đồng Bảy Tuyên và Tranh đồng cá chép trông trắng Bảy Tuyên được xếp hạng sản phẩm Ocop 4 sao.

V. KHEN THƯỞNG

- Năm 2006: Được Sở Văn hóa thông tin và truyền thông tặng Giấy khen đã có thành tích xuất sắc trong hội thi đúc đồng truyền thống Đông Sơn.
- Năm 2006: Đạt giải Trọng lượng Trống đồng trong Hội thi nghệ nhân đúc đồng thủ công truyền thống.
- Năm 2007: Đã tham gia Festival Nghề truyền thống Huế năm 2007
- Năm 2010: Bằng vàng ghi nhận của Hội khoa học lịch sử Việt Nam - Hội di sản văn hóa Việt Nam đã góp phần tích cực vào thành công của dự án “Nổi trống Lạc Hồng – Hào khí Thăng Long” đúc 100 trống đồng 1000 năm Thăng Long tiến dâng Đại lễ.
- Năm 2012: Bộ văn hoá thể thao và du lịch trân trọng ghi nhận đã có thành tích xuất sắc đóng góp chương trình đúc Trống đồng dâng tặng Khu lưu niệm Chủ tịch Hồ Chí Minh tại bản Xiêng Vang, huyện Nông Bók, tỉnh Khăm Muộn, Cộng hoà dân chủ nhân dân Lào.
- Năm 2013: Được Chủ tịch UBND xã Thiệu Hoá tặng Giấy khen đã có nhiều thành tích trong việc đúc đồng, góp phần khôi phục phát triển nghề đúc đồng truyền thống tại xã Thiệu Trung, huyện Thiệu Hoá.
- Năm 2015: Được Hội di sản văn hóa Việt Nam tặng bằng khen đã có đóng góp tích cực trong hoạt động của Liên chi hội Di sản văn hoá Lam Kinh, Thanh Hoá, nhiệm kì II (2009-2014).
- Năm 2015: Được chủ tịch UBND nhân dân xã Thiệu Trung công nhận danh hiệu Gia đình văn hóa.
- Năm 2015 : Được chủ tịch UBND tỉnh Thanh Hóa tặng Bằng khen đã có thành tích xuất sắc, điển hình tiên tiến tiêu biểu trong các phong trào thi đua yêu nước giai đoạn 2010-2014.

- Năm 2016: Được Bộ trưởng Bộ Công Thương tặng Bằng khen đã có thành tích xuất sắc trong việc khôi phục, bảo tồn và phát triển nghề đúc Đồng, đúc Trống đồng truyền thống.
- Năm 2016: Được Chủ tịch nước phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân ưu tú”.
- Năm 2016: Được Bộ trưởng Bộ Công Thương tặng Kỷ niệm chương Vì sự nghiệp phát triển ngành Công Thương Việt Nam.
- Năm 2019: Được Bộ trưởng Bộ Văn hoá thể thao và Du lịch tặng kỷ niệm chương vì sự nghiệp Văn hoá, thể thao và Du lịch.
- Năm 2021: Được Hội di sản văn hoá Việt Nam tặng Kỷ niệm chương vì sự nghiệp di sản văn hoá Việt Nam.

VI. KỶ LUẬT

Không

Tôi cam kết chịu trách nhiệm về tính xác thực của thông tin đã kê khai và thực hiện đúng trách nhiệm, nghĩa vụ của bản thân theo quy định của pháp luật về thi đua, khen thưởng sau khi được phong tặng danh hiệu “Nghệ nhân Nhân dân”./.

Phieu. Trung, ngày 15. tháng 9... năm 2022

Xác nhận¹

TM. Ủy ban nhân dân cấp xã nơi cư trú

Chủ tịch
(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

Đỗ Đức Thanh

Thanh... Hoa, ngày 16. tháng 11... năm 2022

Xác nhận của Giám đốc Sở Công Thương²

(Ký, ghi rõ họ tên, đóng dấu)

Phieu. Trung ngày 08. tháng 9... năm 2022

Người khai

(Ký ghi rõ họ tên)

Lưu
Lê Văn Bằng

GIÁM ĐỐC

Phạm Bá Cai